

PLEASE NOTE! THIS IS PARALLEL PUBLISHED VERSION /
SELF-ARCHIVED VERSION OF THE OF THE ORIGINAL ARTICLE

This is an electronic reprint of the original article.
This version *may* differ from the original in pagination and typographic detail.

Author(s): Vanhanen-Nuutinen, Liisa; Laitinen-Väänänen, Sirpa

Title: Mitä hyötyä on ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyöstä?

Please cite the original version:

Vanhanen-Nuutinen, L. & Laitinen-Väänänen, S. (2018) Mitä hyötyä on ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyöstä? In A. Mutanen, P. Houni, J. Mäntyvaara & M. Kantola. (Eds.), Hyöty. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 48, 166–177.

URL: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166616.pdf>

HUOM! TÄMÄ ON RINNAKKAISTALLENNE

Rinnakkaistallennettu versio *voi* erota alkuperäisestä julkaistusta sivunumeroiltaan ja ilmeeltään.

Tekijä(t): Vanhanen-Nuutinen, Liisa; Laitinen-Väänänen, Sirpa

Otsikko: Mitä hyötyä on ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyöstä?

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Vanhanen-Nuutinen, L. & Laitinen-Väänänen, S. (2018) Mitä hyötyä on ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyöstä? In A. Mutanen, P. Houni, J. Mäntyvaara & M. Kantola. (Eds.), Hyöty. Turun ammattikorkeakoulun tutkimuksia 48, 166–177.

URL: <http://julkaisut.turkuamk.fi/isbn9789522166616.pdf>

Mitä hyötyä on ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyöstä?

Liisa Vanhanen-Nuutinen & Sirpa Laitinen-Väänänen

Ammattikorkeakoulujen toiminta, yleisen kansallisen koulutuspolitiikan ohjaamana, hakee perusteluja työelämäläheisestä, työelämää palvelevasta roolista. Laajempaan lähtökohdantaan ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatio toiminnalle (TKI) on ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (Arene) mukaan uudistaa osaamista, vastata yhteiskunnan ja työ- ja elinkeinoelämän kehittämistarpeisiin ja alueellisiin uudistamishaasteisiin (Arene 2017a). Arenen toteuttaman rakenteellisen kehittämisen selvityksen mukaan opiskelijat osallistuvat aktiivisesti työelämän TKI-toimintaan. Myös henkilöstöltä vaaditaan ”vahvaa työelämäyhteyttä, käytännön kokemusta sekä tutkimus- ja kehittämisosaamista”, jotka kaikki nähdään TKI-toiminnan perustana (Arene 2017b). Myös ammattikorkeakoulujen pedagogiikan odotetaan palvelevan mahdollisimman hyvin alueellista kehittämistä.

Tarkastelemme tässä artikkelissa ammattikorkeakoulujen ja työelämän välisen yhteistyön hyötyä pohjaten empiirisiin tutkimuksiimme yrittäjien (2013) ja ammattikorkeakoulusta valmistuneiden, alumnien (2012) näkemyksistä. Lähestymistapamme on systeeminen; muutokset työelämässä vaikuttavat ammattikorkeakoulutukseen ja sen järjestämiseen yhtä lailla kuin opiskelijat ja heidän tarpeensa ja tavoitteensa. Kiinnitämme tutkimusten tarkastelun ajankohtaiseen korkeakoulujen kehittämisen yhteiskunnalliseen diskurssiin.

Johdanto

Työelämän muutokset; globalisaatio, väestön ikääntyminen ja digitalisaatio muuttavat työn tekemisen luonnetta työn tekemisen tapoja. Jos työ nähdään ihmisten välisenä vuorovaikutuksena myös tarvittava osaaminen ja yksittäinen organisaatio saavat uuden merkityksen. Yksittäisen työntekijän osaamisen arvo muuttuu, koska arvo syntyy vuorovaikutuksessa. (Dufva, Halonen, Kari, Koivisto, Koivisto & Myllyoja 2017.)

Työelämän muutoksesta nousevat myös uudet osaamistarpeet: uudenlaisen osaamisen tarpeet vaikuttavat perinteisten koulutusten sisältöjen lisäksi myös niiden toteuttamistapoihin sekä koulutuksen rakenteisiin ja organisoitumistapoihin. Työelämän kannalta ajantasaisen ja tulevaisuuteen suuntaavan osaamisen tuottamisen voidaan nähdä onnistuvan vain yhteistyössä koulutuksen ja työelämän välillä.

Erityisesti ammattikorkeakouluissa työelämäyhteistyö ja työelämälähtöiset ratkaisut opetuksessa ja tutkimuksessa ovat olleet keskiössä niiden perustamisesta lähtien. Tavoitteena on ollut vahvistaa alueellista kehitystä ja yhteistyötä elinkeinoelämän, varsinkin pienten ja keskisuurten yritysten, kanssa. Ammattikorkeakouluopettajat ovatkin omaksuneet puheen osaamisesta ja osaamisperustaisuudesta sekä työelämäyhteistyön hyödyistä (Mäkinen & Annala 2010).

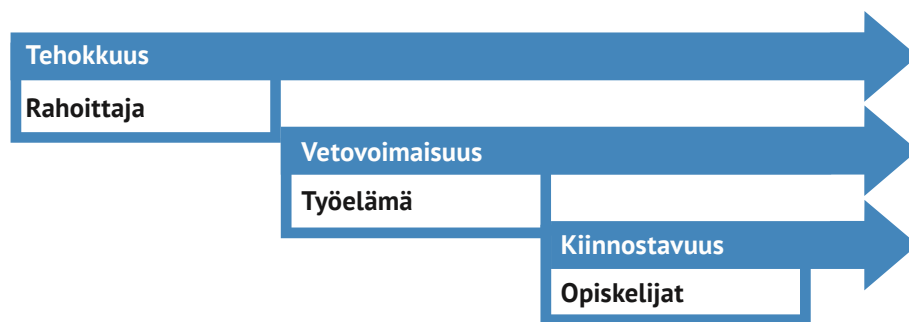
Ammattikorkeakoulussa opiskelijoiden työpaikalla tapahtuva työskentely, oppiminen, harjoittelu, sen ohjaus, opinnäytetyöt, työpaikan ja ammattikorkeakoulun yhteiset tutkimus- ja kehittämishankkeet ja verkostotyö ovat kaikki mahdollisuuksia ja paikkoja oppimiseen eri tasoilla. Myös opiskelijoiden opintojen aikainen työssäkäynti on viime aikoina tunnustettu osaksi oppimista korkeakoulutuksessa (Vanhanen-Nuutinen, Kotila & Mäki 2016).

Molemmat osapuolet – työelämän edustajat ja ammattikorkeakoulut – odottavat yhteistyöstä hyötyä omaan toimintaansa. Yhteistyön tulisi antaa opiskelijoille teoriaa ja käytäntöä integroivan oppimisen mahdollisuuksia (vrt. Tynjälä 2008; Griffiths & Guile 2003; Gergen 2001) ja samalla tukea oppimista työpaikoilla; yksilön, ryhmän, organisaation tai alueen oppimista. Paikat ja tilat, joissa työelämän toimijat ja ammattikorkeakouluopiskelijat ja opettajat voivat kohdata, luovat parhaimmillaan eriomaiset puitteet vuorovaikutukselle ja dialogille (esim. Tuomi 2009). Yhteistöminnässä tuotetaan paitsi uusia ideoita, myös testataan niitä ja tuotetaan uutta tie-

toa. Ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyössä tapahtuva uuden tiedon tuottaminen onkin luonteeltaan yhteisöllistä ja käyttäjälähtöistä. Se ylittää käytännön ja teorian rajat, on usein monitieteistä ja reflektoivaa eli niin sanotusti moodi 2 -tyyppistä tiedon tuottamista (Gibbons, Nowotny, Limoges, Schwartzman, Scott & Trow 1994).

Yhteistyö työelämän kanssa on lakisääteisesti ammattikorkeakoulun tehtävä. Opintojaksoihin integroitava yhteistyö on ammattikorkeakouluopetuksen arkea, mutta myös ammattikorkeakoulun tutkimus- ja kehittämistoimintaan liittyvää yhteistyötä työelämän kanssa on systemaattisesti kehitetty. Laajempaa lähtökohdana ammattikorkeakoulun TKI-toiminnalle on Arenen mukaan tarve uudistaa osaamista sekä vastata yhteiskunnan ja työ- ja elinkeinoelämän kehittämistarpeisiin ja alueellisiin uudistamishaasteisiin (Arene 2017a). Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (Arene ry) toteuttaman rakenteellisen kehittämisen selvityksen mukaan opiskelijat osallistuvat aktiivisesti työelämän TKI-toimintaan. Myös henkilöstöltä vaaditaan ”vahvaa työelämäyhteyttä, käytännön kokemusta sekä tutkimus- ja kehittämisosaamista”, jotka kaikki nähdään TKI-toiminnan perustana (Arene 2017b).

Ammattikorkeakouluihin kohdistuukin edellä esitetyn perusteella vaatimuksia eri tahoilta: rahoittajien tehokkuusvaatimuksista, työmarkkinoiden vetovoimasta ja opiskelijoiden odotuksista osaamisesta, joka valmentaa heitä työelämään (kuvio 1).

Kuvio 1. Ammattikorkeakoulutukseen kohdistuvat vaatimukset (mukaellen Kankaanpää 2013, 35)

Ammattikorkeakoulujen toiminta, yleisen kansallisen koulutuspolitiikan ohjaamana, hakee perusteluja työelämäläheisestä, työelämää palvelevasta roolista. Laajempina lähtökohtana ammattikorkeakoulun tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnalle (TKI) on ammattikorkeakoulujen rehtorineuvoston (Arene) mukaan uudistaa osaamista, vastata yhteiskunnan ja työ- ja elinkeinoelämän kehittämistarpeisiin ja alueellisiin uudistamishaasteisiin (Arene 2017a). Arenen toteuttaman rakenteellisen kehittämisen selvityksen mukaan opiskelijat osallistuvat aktiivisesti työelämän TKI-toimintaan. Myös henkilöstöltä vaaditaan ”vahvaa työelämäyhteyttä, käytännön kokemusta sekä tutkimus- ja kehittämisosaamista”, jotka kaikki nähdään TKI-toiminnan perustana (Arene 2017b). Myös ammattikorkeakoulujen pedagogiikan odotetaan palvelevan mahdollisimman hyvin alueellista kehittämistä.

Tarkastelemme tässä artikkelissa ammattikorkeakoulujen ja työelämän välisen yhteistyön hyötyä pohjaten empiirisiin tutkimuksiimme yrittäjien (2013) ja ammattikorkeakoulusta valmistuneiden, alumnien (2012) näkemyksistä. Lähestymistapamme on systeminen; muutokset työelämässä vaikuttavat ammattikorkeakoulutukseen ja sen järjestämiseen yhtä lailla kuin opiskelijat ja heidän tarpeensa ja tavoitteensa. Kiinnitämme tutkimusten tarkastelun ajankohtaiseen korkeakoulujen kehittämisen yhteiskunnalliseen diskurssiin.

Ammattikorkeakoulutuksen hyöty nähdään tuloksissa: oppimisena, osaamisena, innovaatioina ja esimerkiksi uusina tuotteina, mutta myös tehokkuutena. Näkökulmamme hyödyistä kiinnittyy tähän välineelliseen tehtävään ja tarkasteluikkunamme on työelämän näkemys ammattikorkeakoulun kanssa tehtävästä yhteistyöstä.

Keskitymme artikkelissa kysymyksiin: miten alumnit ja yrittäjät tekevät yhteistyötä ammattikorkeakoulujen kanssa ja miten he arvioivat yhteistyön hyötyjä? Artikkelin esimerkit perustuvat kahteen tutkimukseemme vuosilta 2012 ja 2013, joista toisessa kohderyhmänä olivat ammattikorkeakoulun alumnit ja toisessa Suomen Yrittäjien jäsenet.

Ammattikorkeakoulujen alumnien näkemys korkeakoulu yhteistyön hyödyistä – osaamisen kehittäminen

Ammattikorkeakoulujen alumnien näkemyksiä tekemästään yhteistyöstä ammattikorkeakoulujen kanssa tutkittiin yhteistyössä Toimihenkilöjärjestä STTK:n kanssa (Väänänen, Vanhanen-Nuutinen & Laitinen-Väänänen 2013; Laitinen-Väänänen,

Vanhanen-Nuutinen & Vanha-aho 2011). STTK:n 20 jäsenliiton ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneille jäsenille lähetettiin kysely sähköpostitse. Kyselyyn vastasi 5 397 henkilöä. Vastaaajista suurin osa oli suorittanut sairaanhoitajan, tradenomin tai insinöörin tutkinnon

Alumnien mukaan yhteistyö ammattikorkeakoulujen kanssa painottui työharjoitteluun, mutta myös opinnäytetyötoiden aiheita tarjottiin. Muita yhteistyömuotoja olivat vierailijaluennot työelämästä ammattikorkeakoululle tehdyt niin sanotut vierailijaluennot ja opiskelijoiden projektityöt työelämässä sekä jonkin verran myös mentorointi.

Valtion, kunnan, kolmannen sektorin ja yksityisen sektorin edustajien yhteistyömuodot ammattikorkeakoulujen kanssa painottuivat eri tavoin. Kolmas ja yksityinen sektori olivat valtiota ja kuntaa aktiivisempia projektitoiden teettämisessä. Kolmas sektori oli aktiivisin myös vierailijaluennoitsijana toimimisessa. Projektityöt olivat yleisimpiä teollisuuden toimialoilla. Projektiyhteistyö ei ollut suunnitelmallista, vaan sitä tehtiin projekti kerrallaan silloin kun sopiva aihe tuli eteen. Muutamissa vastauksissa kuitenkin kerrottiin yhteistyön syventämisen olevan parhaillaan työn alla.

Kunnan toimijat taas olivat aktiivisimpia mentoroinnissa, tosin mentorointiyhteistyö oli kaikilla vähäistä. Mentorointiakin harvinaisempaa oli alumniyhteistyö. Oli myös toimialoja, joilla alumniyhteistyötä ei tehty kenenkään vastaajan työpaikalla.

Lähes 80 % vastaajista koki yhteistyön ammattikorkeakoulun kanssa erittäin tai melko hyödyllisenä. Vain pieni osa (alle 5 %) vastaajista koki yhteistyön jokseenkin tai täysin hyödyttömänä. Opiskelijoiden ohjaaminen ”pakotti” työntekijät tarkastelemaan olemassa olevia toimintatapoja kriittisemmin, kun niitä joutui perustelemaan harjoittelijoille. Vaikka harjoittelijoiden tuomaa helpotusta työtaakkaan kiiteltiin, moni vastaaja kritisoi silti sitä, että heidän omaa työaikaansa sidottiin liiaksi harjoittelijoiden ohjaamiseen. Useat vastaajista näkivät hyödyllisyyden opiskelijan saaman työkokemuksen ja asiantuntijatiedon kautta. He kokivat ”velvollisuudekseen” omalta osaltaan tuottaa työmarkkinoille ammattitaitoista ja osaavaa työvoimaa osallistumalla esimerkiksi harjoittelun ohjaukseen. (Vanhanen-Nuutinen & Laitinen-Väänänen 2011.)

Mitä pidempään yhteistyö oli jatkunut, sen tyytyväisempiä vastaajat siihen olivat. Jo alle vuoden kestäneen yhteistyön perusteella reilusti yli puolet piti yhteistyötä vähin-

tään melko hyödyllisenä. Yhdestä viiteen vuotta yhteistyötä tehneiden keskuudessa melko hyödylliseksi sen arvioi jo yli 80 % vastaajista ja yli viisi vuotta kestäneen yhteistyön jälkeen jo lähes 90 %. (Vanhanen-Nuutinen & Laitinen-Väänänen 2011.)

Opinnäytetyö oli tyypillisin työelämäyhteistyön muoto. Opinnäytetyön mahdollisuudet työelämän kehittämiseksi väitetään tunnistettavan työelämässä paremmin kuin ammattikorkeakouluissa, ja työelämä odottaakin opinnäytetöiltä vahvaa käytännöllisyyttä ja hyödynnettävyyttä (Rissanen 2003). Frilander-Paavilaisen (2005) ammattikorkeakouluopettajille, opiskelijoille ja työelämän edustajille suunnattu tutkimus osoitti, että opinnäytetyö kehittää sekä yksilöllistä (opiskelijan) että yhteisöllistä (työelämän ja ammattikorkeakoulun) asiantuntijuutta.

Yrittäjien näkemys korkeakouluyhteistyön hyödyistä – alueellinen vaikuttavuus

Kyselytutkimus yrittäjien näkemyksistä korkeakouluyhteistyön hyödyistä toteutettiin Suomen Yrittäjät ry:n, AMKtutka-verkoston ja ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry:n yhteistyössä (Ahmaniemi, Boman, Laitinen-Väänänen, Vanhanen-Nuutinen & Lamppu 2013; Laitinen-Väänänen, Vanhanen-Nuutinen, Ahmaniemi & Lamppu 2013). Satunnaisotoksena valituille 30 000 suomenkieliselle ja 4000 ruotsinkieliselle Suomen Yrittäjien jäsenelle lähetettiin sähköpostilla kysely, johon vastasi 1488 yrittäjää. Yli puolet vastaajista toimi mikroyrityksissä (2–9 henkilön yritykset). Toiseksi suurin vastaajaryhmä oli yksinyrittäjät. Yksinyrittäjiä ja pienten yritysten yrittäjiä (10–49 henkilöä) oli molempia noin viidennes vastaajista. Alle 4 % toimi keskisuudessa (50–249 henkilön yritykset) yrityksessä ja vain kolme vastaajaa edusti suuria yrityksiä (yli 250 henkilön yritykset). Rungas puolet vastanneista yrittäjistä toimi teollisuudessa, rakennusalaalla, sosiaali- ja terveydenhuollossa, vähittäiskaupassa ja palvelualoilla.

Yli puolella yrittäjistä oli kokemusta yhteistyöstä ammattikorkeakoulujen kanssa. Yhteistyö liittyi enimmäkseen opiskelijan oppimisprosesseihin. Tyypillisintä oli harjoittelu ja opinnäytetöihin liittyvä yhteistyö. Yksin yrittäjät tunsivat ammattikorkeakouluyhteistyötä vähiten. Useamman muotoista yhteistyötä tekivät keskisuuret yritykset. Mitä suurempi yritys oli, sitä enemmän se teki opiskelijayhteistyötä.

Kumppanuusyhteistyöstä ammattikorkeakoulun kanssa yrittäjillä oli vähän kokemusta. Kumppanuusyhteistyöllä kyselyssä tarkoitettiin monenlaista molempia

hyödyttävää vastavuoroista yhteistyötä, jossa yrityksellä saattoi olla allekirjoitettu kumppanuussopimus ammattikorkeakoulun kanssa tai yrityksen edustaja toimi mentorina opiskelijoille tai oli itse korkeakoulun alumni. Yritys saattoi myös tehdä markkinointiyhteistyötä koulun kanssa tai yrityksen edustaja toimi ammattikorkeakoulu hallintoelimissä, yhteistyöryhmässä tai myös toisin päin. Eniten kumppanuuskokemusta kyselyn perusteella oli keskisuurilla yrityksillä.

Ammattikorkeakoulut olivat yrittäjien mukaan onnistuneet lunastamaan paikkansa alueellisina toimijoina vahvistamalla alueen vetovoimaa, kilpailukykyä ja työllisyyttä sekä edistämällä eri toimialojen tunnettuutta ja kehittämistä. Yrityksen koko oli tilastollisesti merkitsevä, kun ammattikorkeakoulujen alueellista vaikuttavuutta arvioitaessa. Mitä isompi yritys, sitä myönteisemmin yrittäjät suhtautuivat ammattikorkeakoulun merkitykseen alueen työllisyyteen, vetovoimaan, yrityksen edustaman alan kehitykseen ja tunnettavuuteen ($P=0,010$). Erityisesti keskisuurten yritysten edustajat olivat vakuuttuneita ammattikorkeakoulujen merkityksestä.

Yli 80 % vastanneista yrittäjistä piti ammattikorkeakouluja merkittävänä alueen vetovoimalle ja alueen työllisyydelle. Noin 70 % arvioi, että ammattikorkeakoulut olivat edistäneet uuden yrittäjyyden syntymistä alueelle. Puolet vastaajista näki ammattikorkeakoulut alan tunnettuuden ja alueen kehityksen edistäjinä. Ammattikorkeakoulujen alueellisen vaikuttavuuden haasteet olivat yrittäjien mukaan sen palveluista ja osaamisesta tiedottamisessa sekä yrittäjyysosaamisen sekä yrittäjyyden edistämisessä.

Pohdinta

Alumnit arvioivat ammattikorkeakoulu-yhteistyön hyötyä työpaikan ja opiskelijoiden osaamisen kehittymisen näkökulmasta, kun yrittäjät roolinsa mukaisesti painottivat yhteistyön merkitystä yritykselleen ja alueellisesti. Alumnit pitivät yhteistyötä sitä hyödyllisempänä, mitä pidempään se oli jatkunut. Tutun kumppanin osaaminen tunnettiin ja yhteistyössä perustui luottamukseen. Tämä näkyi myös yrittäjien arvioissa: mitä enemmän yhteistyötä tehtiin, sitä hyödyllisemmäksi se arvioitiin. Koetut hyödyt liittyivät siis yhteistyön laatuun ja jatkuvuuteen.

Kumppanuustyyppinen, pidempiaikainen ja alueellisia voimavaroja systemaattisemmin ja laajemmin hyödyntävä yhteistyö edellyttää tekemisen tapojen ja organisaatiokulttuurin muutosta. Oppilaitoksen ja työelämän kumppanuussuhdetta varten

tulee luoda uudenlaista paradigmaa, joka ammentaa monialaisuudesta, moninaisista yhteistyömuodoista, kiinteästä vastavuoroisesta vuorovaikutuksesta ja strategisesta sekä pitkäjänteisestä yhteistyön suunnittelusta. Se ei ole vain yhteistyön ylläpitoa, vaan se on sitoutumista, yhteistyön hoitoa ja uudenlaisia muotoja käydä dialogia sidosryhmien kanssa (Jongbloed et al 2008.) Todellinen kumppanuus vaatii toteutukseen monipuolista yhteistyötä: sekä muodollista ja informaalia että horisontaalista ja vertikaalista. Yrityksen tarpeisiin vastaavan yhteistyön käynnistäminen edellyttää tapaamisia, dialogia, yhteisen ymmärryksen ja kielen rakentamista, yhteistyösopimuksia, osallistavaa muutosjohtamista ja jaettuja voimavaroja (Häggman-Laitila & Rekola 2011.) Koska kumppanuus vaatii luottamusta, Lyytinen ja Marttila (2009) painottavat sen synnyssä yhteisiä kohtaamisia, joissa ihmiset voivat olla kasvokkain, neuvotella ja suunnitella asioita yhdessä. Näin he tutustuvat toisiinsa, ja tuntemisen ja kokemuksen kautta syntyy luottamus. Mora kumppaneineen (2010) nostaa esille yhteisten tavoitteiden luomisen merkityksen alueen kehittämisessä korkeakoulun ja yritysten kesken. Myös ajateltaessa valmistuneiden työllistymistä ammattikorkeakoulujen kannattaa panostaa työelämysuhteiden ylläpitämiseen (Stenström, Laine & Valkonen 2005).

Ammattikorkeakoulut tekevät opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa tavoite- ja tulossopimuksia kolmivuotiskaudelle. Sopimuksissa määritellään kaikkia ammattikorkeakouluja koskevat yhteiset tavoitteet ja yksittäisten ammattikorkeakoulujen omat tavoitteet. Ammattikorkeakoulujen rahoitus perustuu siihen, miten hyvin ne onnistuvat saavuttamaan sovitut tulokset. Tulosta mitataan monipuolisesti: koulutuksen tutkimus- ja kehitystyön sekä aluevaikutuksen tuloksia arvioidaan. (Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli; Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen.) Keskeinen arvioinnin kohde on toiminnan tehokkuus. Ammattikorkeakoulun ja työelämän yhteistyö on väline tuottaa tuota tehokkuutta koulutukseen, tutkimus- ja kehitystyöhön ja aluevaikutavuuteen.

Artikkelissa esiteltyjen tutkimusten mukaan ammattikorkeakoulut näyttävät onnistuneen tavoitteessaan tuottaa hyötyä työmarkkinoille. Osaamiskurssi on vahvistunut (ks. Mäkinen & Annala 2010) ja käyttäjälähtöisen ja -läheisen tutkimuksen teon, joka samalla kehittää työelämää on edistytty. Ammattikorkeakouluissa on eri tavoin vastattu kritiikkiin hitaista ja jäykistä rakenteista etenkin opetus- ja oppimisprosesseja kehitettäessä. Rajoja formaalin koulutuksen ja työelämän välillä ylitetään koko ajan niin, että ”työstä tulee koulua ja koulusta tulee työtä” (Kotila & Mäki 2015). Marttila kumppaneineen (2004) haastatteleman 43 yrityksen edustajan mu-

kaan ammattikorkeakouluopettajan tärkeä rooli on työelämän kanssa tehtävän yhteistyön käynnistämisyhteisvaiheessa. Opettaja nähdään työelämässä yhteyshenkilönä oppilaitokseen päin. Hänen kauttaan välittyy tieto ammattikorkeakoulun muistakin kuin vain oppimiseen integroituvista palveluista ja mahdollisuuksista. Opettajat joutuvatkin jatkuvasti määrittelemään positiotaan suhteessa koulutuksen ja työelämän vaatimuksiin ja tehokkuuteen (Kotila & Mäki 2015).

Ammattikorkeakoulujen hyöty-keskustelu nivoutuu tiiviisti tehokkuuteen, vetovoimaisuuteen ja kiinnostavuuteen (ks. kuvio 1). Vallitseva diskurssi on hyödyn ja tuottavuuden diskurssi (vrt. Kankaanpää 2013). Tätä on vahvistanut myös osaamisperustaisen koulutuksen kehittäminen, mikä on kiinnittänyt opetuksen ja TKI-työn kehittämistä vahvemmin työelämään, mutta erityisesti ammattikorkeakoulujen rahoitus. Kankaanpää (2013, 181) näkee yliopistojen kehittämiseen kohdistuneessa tutkimuksessaan hyöty- ja tuottavuusdiskurssin ja sivistysdiskurssin suhteen niin, että välineellisen hyödyn vahvistuessa yliopistojen sivistystehtävä häipyä vähitellen taustalle. Mutta yliopistojen erityisyys -diskurssi kuitenkin ylläpitää puhetta yliopistojen sivistystehtävästä.

Tarkastelumme lähtökohta, työelämän kokemana hyöty ammattikorkeakoulu-yhteistyöstä välineenä, perustui ammattikorkeakouluille annettuun lakisääteiseen tehtävään. Tarkastelunäkökulmamme oli työelämän ikkuna ammattikorkeakouluun päin. Esitettyjen tutkimusten perusteella näyttää siltä, että sekä alumnit että yrittäjät korostavat yhteistyössä jatkuvuutta ja vaikuttavuutta. Ammattikorkeakoulun rooli yritykselle ja työelämälle kokonaisuudessaan näyttäytyy aineistojemme perusteella vielä koulutusta ja osaamista tuottavana. Tasavertaisena alueen kehittämiseen osallistuvana ja lisäarvoa tai sosiaalista pääomaa tuottavana kumppanina ammattikorkeakoulua ei aineistojemme perusteella niinkään nähty. Onko niin että ammattikorkeakouluopettajuus ankkuroituu edelleen vahvimmin opiskelijan oppimisprosessien kautta työelämään kurkottavana, eikä niinkään suoraan työelämää kontaktoivana ja työelämän kanssa, heidän tarpeistaan lähtevänä keskustelijana ja kehittäjänä.

Lähteet

Ahmaniemi, R., Boman, S., Laitinen-Väänänen, S., Vanhanen-Nuutinen, L. & Lamppu V-M. 2013. PK-Yrittäjien ja ammattikorkeakoulujen yhteistyö ja alueellinen vaikuttavuus. Kyselytutkimus Suomen Yrittäjien jäsenistölle. Aineisto saatavilla:

<http://www.yrittajat.fi/fi-FI/suomenyrittajat/a/tutkimuksetiedotteet/yritykset-ammattikorkeakoulut-lisaavat-alueidensa-vetovoimaa-ja-kilpailukykyä> [Viitattu 4.12.2017].

Ammattikorkeakoulujen rahoitusmalli. Aineisto saatavilla: http://minedu.fi/documents/1410845/4392480/amk_rahoytusmalli_2017.pdf/8ad904eb-323b-47e9-878f-1dcaac9bb3ec [Viitattu 4.12.2017]

Arene 2017a. Aineisto saatavilla: <http://www.arene.fi/fi/ammattikorkeakoulut/tki-toiminta> [Viitattu 8.5.2017].

Arene 2017b. Innovaatioita, kehittämistoimintaa ja tutkimusta. Kaikki kirjaimet käytössä ammattikorkeakoulujen TKI-toiminnassa. Aineisto saatavilla: http://arene.fi/sites/default/files/PDF/2017/TKI-RAKE/Innovaatioita%2C%20kehitt%C3%A4mistoytimintaa%20ja%20tutkimusta_verkkojulkaisu_23032017.pdf [Viitattu 8.5.2017].

Camagni, R. 1991. Innovations networks. Spatial perspective. London: Belhaven Press.

Dufva, M., Halonen, M., Kari, M., Koivisto, T., Koivisto, R. & Myllyoja, J. 2017. Kohti jaettua ymmärrystä työn tulevaisuudesta. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 33/2017.

Ehdotus ammattikorkeakoulujen rahoitusmalliksi 2017 alkaen. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2015:18. Aineisto saatavilla: http://www.arene.fi/sites/default/files/PDF/2015/Ehdotus%20ammattikorkeakoulujen%20rahoytusmalliksi%202017%20alkaen_ty%C3%B6ryhm%C3%A4n%20raportti.pdf [Viitattu 5.12.2017]

Frilander-Paavilainen, E-L. 2005. Opinnäytetyö asiantuntijuuden kehittäjänä ammattikorkeakoulussa. Kasvatustieteen tiedekunta. Helsingin yliopisto.

Gergen, K.J. 2001. Social construction in context. London: Sage.

Gibbons, M., Nowotny, H., Limoges, C., Schwartzman, S., Scott, P., Trow, M. 1994. The new production of knowledge. London: Sage.

Griffiths, T. & Guile, D. 2003. A connective model of learning: the implications for work process knowledge. European Educational Research Journal 2(1), 56–73.

Häggman-Laitila, A. & Rekola, L. 2011. Työelämän ja korkeakoulun kumppanuus Työelämän tutkimus 9(1), 52–53.

Jongbloed, B. & Enders, J. & Salerno, C. 2008. 'Higher education and its communities: Interconnections, interdependencies and a research agenda.' *Higher Education*, 56(3), 303–324.

Kankaanpää, J. 2013. Kohti yritysmäistä hyöty-yliopistoa. Valtiovallan tahto Suomessa vuosina 1985-2006 ja kokemukset kolmessa yliopistossa. Turun yliopiston julkaisuja, sarja C, osa 369.

Kotila, H. & Mäki, K. 2015. Johdanto. Teoksessa: H. Kotila & K. Mäki (toim.) 21 tapaa tehostaa korkeakouluopintoja. Haaga-Helian julkaisuja. Unigrafai, Helsinki, 9–12.

Laitinen-Väänänen, S., Vanhanen-Nuutinen, L., Ahmaniemi, R., & Lamppu, V.-M. 2013. Yrittäjien ja ammattikorkeakoulujen yhteistyö ja alueellinen vaikuttavuus: Aineisto saatavilla: https://arkisto.uasjournal.fi/uasjournal_2013-2/laitinen.html [Viitattu 5.12.2017]

Laitinen-Väänänen, S., Vanhanen-Nuutinen, L. & Vanha-aho, M. 2011. Yhteistyö ammattikorkeakoulun kanssa: työelämän näkökulma. Teoksessa: S. Laitinen-Väänänen, L. Vanhanen-Nuutinen, & U. Hyvönen, (toim.) 2011. Askelmerkkejä työelämäkumppanuuteen. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 121, 24–41.

Lyytinen, A. & Marttila, L. 2009. Ammattikorkeakoulujen tutkimus- ja kehitystoiminta – rajoja, rakenteita ja yhteistyötä. *Kever verkkolehti* 8(4), 1–23. Aineisto saatavilla: https://arkisto.uasjournal.fi/kever_2009-4/KeVer_Lyytinen_Marttila_0112.pdf [Viitattu 5.12.2017]

Marttila, L., Kautonen, M., Niemonen, H. & von Bell, K. 2004. Yritysten ja ammattikorkeakoulujen T&K -yhteistyö. Ammattikorkeakoulut alueellisessa innovaatiojärjestelmässä: koulutuksen ja työelämän verkostoitumisen mallit, osaprojekti III. Tampereen yliopisto. Työelämän tutkimuskeskus. Työraportteja 69. Tampere: Tampereen yliopistopaino.

Mora, J-G., Detmer, A. & Vieira, M-J. (toim.) 2010. Good Practices in University-Enterprise Partnerships GOODUEP. Aineisto saatavilla: <http://gooduep.eu/documents/GOODUEP-Final%20Report%20UEPS.pdf> [Viitattu 6.9.2017]

Mäkinen, M. & Annala, J. 2010. Osaamisperustaisen opetussuunnitelman monet merkitykset korkeakoulutuksessa. *Kasvatus & Aika*. http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?lan=1&page_id=346 [Viitattu 5.12.2017]

Suomen virallinen tilasto (SVT). Yritysrekisterin vuositilasto. 2011. Katsaus yrityksiin, toimipaikkoihin ja konserneihin . Helsinki: Aineisto saatavilla: http://www.stat.fi/til/syr/2011/syr_2011_2012-11-26_kat_001_fi.html [Viitattu: 6.9.2017]

Stenström, M-L, Laine, K. & Valkonen, S. 2005. Ammattikorkeakoulut väylänä työelämään. Koulutuksen tutkimuslaitos. Tutkimuselosteita 21. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylän yliopistopaino.

Rissanen, R. 2003. Työelämälähtöinen opinnäytetyö oppimisen kontekstina. Fenomenografisia näkökulmia tradenomin opinnäytetyöhön. Acta Universitatis Tamperensis 970. Tampereen yliopisto: Tampere.

Tuomi, L. 2009. Kohti käyttäjälähtöistä innovaatiotoimintaa, Ammattikorkeakoulujen Living lab-verkosto suunnannäyttäjänä. Teoksessa A. Jaroma (toim.) Virtaa verkostosta II. Mikkelin ammattikorkeakoulu, A Tutkimuksia ja raportteja 47, Mikkel: Kopijyvä Oy, 143–155.

Tynjälä, P. 2008. Perspectives into learning at the workplaces. Educational Research Review 3(2), 130–154.

Vanhanen-Nuutinen, L., Kotila, H. & Mäki, K. 2016. Työn ja opintojen yhdistäminen - opintojen aikainen työssäkäynti ammattikorkeakoulu-opiskelijoiden kokemana. [English abstract: Integrating studies and employment – students' experiences of employment during studies in higher education] Ammattikasvatuksen aikakauskirja no 2, 9-26.

Vanhanen-Nuutinen, L. & Laitinen-Väänänen, S. 2011. Työelämän kokema hyöty ammattikorkeakoulun kanssa tehtävästä yhteistyöstä. AMK-lehti // Journal of Finnish Universities of Applied Sciences (2) 2011. Aineisto saatavilla: <http://www.uasjournal.fi/index.php/uasj> [Viitattu 5.12.2017]

Väänänen, I., Vanhanen-Nuutinen, L. & Laitinen-Väänänen, S. 2013. Co-operation between Universities of Applied Sciences and world of work: employee perspective on benefits. In: Conference proceedings, fullpaper / RWL - Researching work and learning 2013. <https://sites.google.com/site/rwl8proceedings/> [Viitattu 5.12.2017]